

משימתו של כוח חי"ר אחר היתה פתיחת פרצות נוספות באיזור גונן, באיזור דרבשיה, תל הילל ודרדרה, כדי לאפשר לנו דרכי-כניסה נוספות לכניסת כוחות שריון לקרב, וכדי שהאויב לא יוכל לגלות את המאמץ העיקרי שלנו, אלא מאוחר ככל האפשר. כוח משוריין אחר שצריך היה להיות מאמץ נוסף, נכנס מכיוון גונן דרך הכפר רוויה. מעבר הגבול בוצע ב־9 ביוני בשעה 1130, וההתקדמות אל היעדים נמשכה כל שעות אחר-הצהריים; בשעות הערב, לאחר שהצלחנו להיאחז ברמה, כבר שלטנו בקלעה, תל-עוזיאת, תל-פאחר, בורג'-בביל וכן פרצנו פרצה נוספת של שריון באיזור גונן—רוויה. כמו כן היו לנו פרצות נוספות בדרבשיה, בדרדרה ובתל הילל. נתקלנו בקשיים רבים מאוד בהכנסת הדרגים לצירים צרים אלה, ולפיכך התקשינו בתדלוק ובאספקה. נזקקנו ללילה לצורך התארגנות-מחדש, תוך כוונה להמשיך ביום המחרת, ה־10 בחודש לפני הצהריים. באותו לילה בוצעה התקפה על ג'לבינה וטוהרו מוצבי אויב לאורך הגבול ובאיזור הבניאס.

למחרת בבוקר, תוך סיוע רב ביותר של חיל-האוויר, אשר מילא, כידוע, תפקיד חשוב בהבסת הצבא הסורי, פתחנו בשלב השני — בו פתח הכוח שכבר נאחז ברמה קודם-לכן בהתקפה לעבר קונייטרה. כוח משוריין נוסף, אשר הגיע לאיזור תוך כדי התקפה, התארגן אף הוא במשך הלילה ותקף עם שחר את תל-תמדה; כוח זה טיהר את כל האיזור הצפוני של נוח'יילה ועבסיה, כלומר את כל האיזור הסורי הגובל בלבנון. הכוח ביצע את משימתו במהירות, והספיק ליטול חלק גם בהתקפה לעבר מסעדה.

זהו הכוח עליו פיקד משה. הכוח שפרץ ראשון וביצע את ההבקעה השריונית היתה עוצבתו של אלברט, אשר היתה גם הכוח הראשון אשר התקדם לעבר קונייטרה. הכוח שהתקדם לעבר רוויה בציר הררי קשה, הבקיע למחרת בבוקר מערך גד-טנקי, והספיק לאחר מכן לרדת לציר המרכזי ולנוע לעבר קונייטרה — היה כוחו של אורי; את משימות חטיבת „גולני" תיארתי בשלב הראשון, בכיבוש המוצבים הקדמיים, ולאחר מכן — בכיבוש הבניאס. לאחר כיבוש זה עברה החטיבה לקונייטרה, כדי לטהר את העיר. כוח רגלי אשר כבש את המוצבים לאורך הגבול מגונן עד לג'לבינה היה כוח של מנה, בתוספת של גדוד צנחנים וגדוד של „גולני". הכוחות הנוספים אשר פעלו למחרת — כאשר חשנו כי אנו נמצאים למעשה אחרי שלב ההתכתשות וכי הצבא הסורי מתחיל להתמוטט ולנוס — היו כוחות של חטיבות חי"ר, אשר עסקו כאן בטיהורים.

כוח נוסף, אשר פעל ב־10 בחודש בגזרה שעדיין לא התמוטטה, היתה אוגדתו של אלוף אלעד פלד, שכללה כוח חי"ר, כוח משוריין וכוח צנחנים. כוח הצנחנים הונחת במסוקים על יעדים שבעומק שטח האויב, כדי לח-

סום את צירי התנועה של האויב ולמנוע הוצאת כוחותיו. הכוח החל בתאופיק — וגמר בבוטמיה. כוח משוריין שהגיע ב־10 בחודש, נע דרך דרבשיה, עסק בטיהור בלבד והתחבר אל יתר כוחות האוגדה באיזור בוטמיה. קונייטרה נמצאה בידינו בשעה 1430, כלומר לאחר כ־27 שעות קרב. הדרך לדמשק היתה כמעט פנויה.

לאחר כיבוש קונייטרה עסקנו בשיפוץ גבולותיו של השטח אשר נכבש על-ידי כוחותינו.

המערכה נגד הצבא הסורי כללה את שלושת השלבים אשר הוזכרו בקשר

המערכה נגד הצבא הסורי כללה את אותם שלושה שלבים אשר הוזכרו כבר לעיל בקשר לקרבות עם הירדנים. קרב ההבקעה היה הקשה ביותר, שכן הצבא הסורי נמצא זה שנים בבונקרים מבטון מזויין, בעמדות־אבנים הכוללות כיסוי־ראש, וקשה היה להוציאו מעמדותיו. שלב ההתכתשות היה קצר למדי, וזאת — בזכות שלושה גורמים: האחד — פעילותו המשובחת והיעילה של חיל־האוויר; השני — פעולת־ההבקעה שלנו, אשר הוציאה את האויב משיווי־משקלו; והשלישי — קציני הצבא הסורי ברחו ראשונים והותירו את חייליהם להילחם לבדם.

תוצאות המערכה בחזית הצפון: הצבא הסורי לא הושמד במלחמה זאת; אך נגרמו לו אבידות כבדות, המתבטאות בכשליש ממספר הטנקים שלו. מתוך למעלה משלוש־מאות הטנקים שהציבו הסורים למלחמה, נמצאים עתה כארבעים בשימוש בצה"ל ואילו ששים־שבעים אחרים הוצאו לחלוטין מכלל שימוש. כן איבד האויב את מרבית הארטילריה שהיתה ברשותו — והיא היתה מרובה ביותר, וכללה, לפי הערכתנו, כ־18 גדודים. כן עברו לידינו כמויות גדולות של רכב ונשק מכל הסוגים. אשר לכוח הרגלים של האויב, הרי לשתי חטיבות מתוכו נגרמו אבידות כבדות והן נסו ללא כל מסגרת. מתוך הכוח המשוריין בן ארבע חטיבות שעמד לרשות האויב, סבורים אנו כי חטיבה אחת נפגעה קשה ומחצית־חטיבה אחרת נפגעה קל יותר — ובסך־הכל — חטיבה ומחצה. כן נגרמו אבידות כבדות לגדודי־הטנקים של חטיבות החי"ר.

תול"רים מול נאקיס

כתב ש. גפני

ששת הימים, עדיין היה עיקר כוחות השריון של צה"ל נתון בעיצומם של קרבות נגד שריון האויב במרחב סיני, באזורי ביר-גפגפה, מיתלה ונח'ל.

כוח משימה בפיקודו של אל"מ ישראל, מאוגדתו של האלוף טל, יצא ביום ה-6 ביוני בשעה 2230 מאל-עריש מערבה לעבר קנטרה בציר החוף.

התול"ר — תותח-לא-רתע — בעל קוטר של 106 מ"מ, מותקן על ג'יפ, ומיועד לשמש כנשק נגד-טנקי. מעל לקנה-התותח מותקן מקלע 0.5, אשר תפקידו לוודא את אומדן הטווח, ולהבטיח כי פגז התול"ר יפגע במטרה. התחמושת הנוספת נישאת על נושא-תנשק, הצמודה לכל מחלקה.

בבוקר ה-8 ביוני, יום הקרבות השלישי במלחמת

פלוגת התול"רים

שעת-הכושר לה ייחלו.

כוח-המשימה שהתארגן לתנועה מאל-עריש לעבר התעלה, יצא לדרכו בליל ה-6 ביוני בשעה 2230.

כדי להגיע במהירות, ובידיעה כי כוחות-האויב המצויים לאורך הציר הם כוחות קטנים בלבד, נע כל הטור באורות מלאים. ההוראה שניתנה לכל הכוחות בטור קבעה, כי בכל מקרה של עצירה או היתקלות באויב — יכובו כל האורות מייד.

בהיתקלויות קלות שאירעו לאורך הציר במשך הלילה והיום שלאחריו — הופעלו התול"רים בעיקר לאבטחת הדרגים, במשימות-תצפית וכן לקישור בתוך הטור. לאורך כל הדרך נתקל הכוח באנשי-צבא מצריים בודדים — אף כי מזויינים, וכן ביחידות בלתי-מאורגנות, אשר נעו מערבה. מציאותם של כל אלה חייבה לאבטח את הדרגים שבזנב השדרה.

עם שחר יום ה', ה-8 ביוני, הגיע כוח-המשימה למרחק של כ-20 קילומטרים ממזרח לקנטרה. כאן ניתנה הפקודה לעצור.

כוח-המשימה כלל, בין יתר הכוחות, גם פלוגת תול"רים, שהיתה מורכבת משלוש מחלקות-תול"ר, שישה כלים בכל אחת.

המחלקה הוותיקה ביותר בפלוגת התול"רים היתה מחלקתו של סגן פישר. הלה התמחה בתפעול התול"ר עד כדי כך, שבעזרת נוסחה מיוחדת משלו, מסוגל היה לפגוע במטרה בטווח כפול מן הטווח-היעיל המקובל של התול"ר. מחלקתו השתתפה קודם-לכן בשלושה תרגילים עוצבתיים ורמת-הקליעה של אנשיה לא נפלה מזו של מפקדם.

התול"רים במחלקתו של פישר, כבמחלקות אחרות, שאפו להיכנס עם עליהם לקרב נגד שריון. אלא שעד ה-8 ביוני, בשני הימים הראשונים למלחמה, הופעלו כנגד מטרת אח-רות, הן משום שלא נזדמן להילחם בשריון, והן משום שמפקדי השריון סברו כי אין התול"רים יעילים ביותר בקרב שריון-בשריון. ואולם סברה זו הוזמה עד מהרה, ובצורה החלטית ביותר, משנתפתח לפני קנטרה המצב בו נזדמנה לתול"רים

ההתקפה המצרית

על התקפת-אוויר זו מספר אלכס:

„עם בוקר ראינו תנועת 'מיגים' באויר. פרסנו מייד את הכוח — והסווינו אותו ברשתות. כעבור זמן-מה, בסביבות השעה 0600, הותקפנו מן האויר — על-ידי שלושה, איליושי-נים' ושני 'מיגים'. היתה זו התקפה חמורה; המטוסים הטילו עלינו מגובה נמוך פצצות בעלות מרעומי-השהיה. לפי הערכ-תי נמשכה התקפת מטוסים זו כ-10—15 דקות. פצצותיהם פגעו בעיקר בינות לתותחים המתנייעים, שהיו פרוסים מצפון לכביש. רשתות-ההסוואה של כל-ירכב ושל טנקים רבים, וכן הזיורד החיצוני שלהם, ניצתו מן ההתפוצצויות.”

על התקפת-אוויר זו מספר אלכס:

„ראינו תחילה, 'מיג' שעשה סיבוב, על 'יבש', ואחריו באו מטוסי 'איליושיין' — והפציצו. אחד מג'יפי התול"ר ניצת, אך כיבינו את הדליקה מייד. פגז-תול"ר אחד מן ההחמושת שב-גיפ התפרק עקב הדליקה, אך למזלנו — לא התפוצץ.

„בהפצצה זו נפצעו קלות שניים מן האנשים. האחד בידו וה-אחר בגבו.”

רס"נ דן ממשיך:

„משהסתלקו המטוסים, נגלו לעינינו המון טנקים בוערים כביכול. ואולם, אך כובו דליקות חיצוניות אלו, נתברר לנו כי לטנקים לא נגרם כל נזק-של-מש, וכולם כאחד נותרו שמי-שים. אך כאשר נפגשתי עם ישראל, מפקד כוח-המשימה, מייד בתום התקפת-המטוסים עדיין לא עמדנו על כך. שנינו ראינו מסביבנו את הטנקים שלנו מעלים עשן, וממערב, מכיוון האויב, נגלו לעינינו אותו רגע תמרות-אבק קרבות ובאות.

„מבעד למשקפות ראינו כוח-אויב משוריין, שכלל כ-20 כלי-רכב, מתקדם אלינו כשהוא פרוס לפי כל הכללים, ובין הטנקים הבחנו בנגמ"שים מסייעי-י"ר. לא הרחק מאתנו החלו פגזי-טיווח ראשונים של ארטילריה מתפוצצים.

הכוח החל מייד בהתארגנות, במבנה בו נע לאורך הציר; הארטילריה התפרסה מצפון לכביש, והחלה מטוחת על הכביש, לפני כוח-החלוץ.

הקרקע באיזור זה עביר לרכב-קרב, בעיקר מצד דרום; לפיכך הופנתה כל פלוגת התול"רים, בפיקודו של סרן שלמה, לאבט-חת האגף הדרומי.

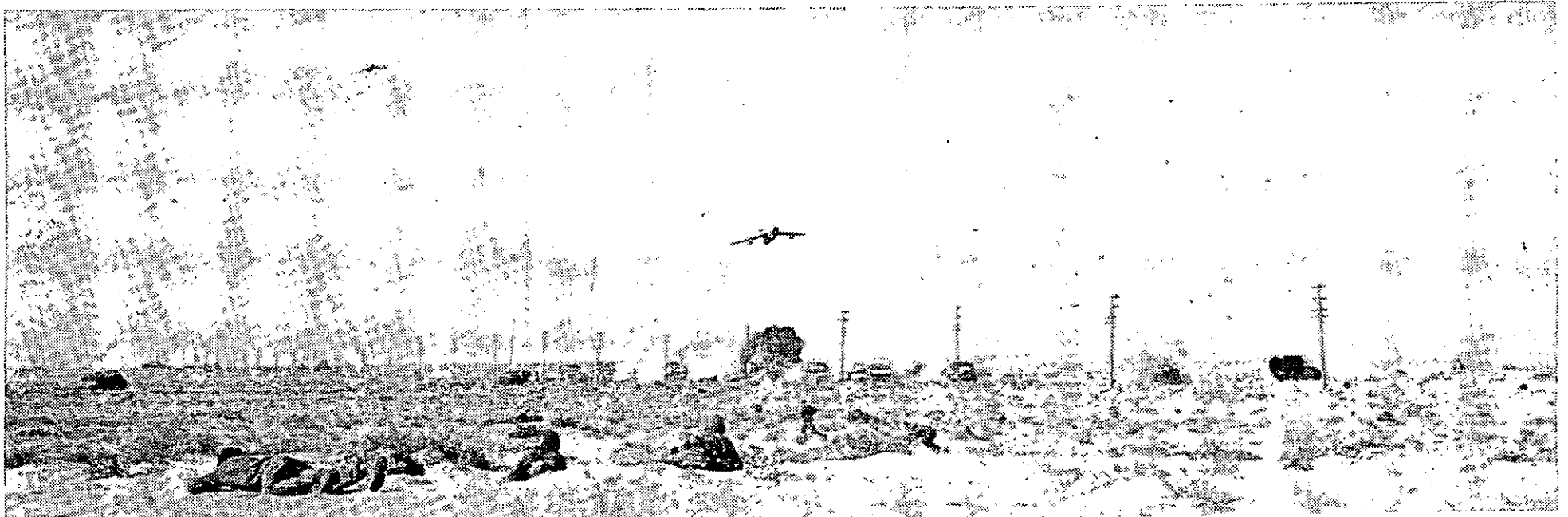
תול"רים בפעולה

סמל אלכס היה נהג הג'יפ של סגן פישר, מפקד הוותיקה שבמחלקות התול"ר. הואיל ולא כל אנשי צוות התול"רים ידעו לנהוג, לא היה כמעט מחליף לנהגים העייפים-עד-מוות, ודבר זה גרם לא אחת לתקלות.

מספר אלכס:

„עוד ביציאתנו מאל-עריש, כחלק מן הכוח, נרדם אחד הנהגים בעת הנהיגה. השעה היתה חצות הלילה, ואנו לא עצמנו עין זה 48 שעות. הג'יפ ירד מסוללת הכביש — והתהפך. הפכנו את הג'יפ, העמדנוהו שוב על גלגליו, והעלינוהו לכביש; הוא המשיך לנסוע, אך התול"ר שעליו יצא מכלל שימוש. „כדי להבטיח שהנהג לא יירדם בנסיעה, חייב היה אדם נוסף מאנשי צוותו של כל ג'יפ — לרוב היה זה המפקד — להישאר ער ולפקוח עליו עין. רק בנסיעות מנהליות באופיין הצליחו האנשים לנמנם שעה-שעתיים.”

ה"מיגים" באים

ממשיך הסמל אלכס :

„כאשר נשברה אחת מהתקפות הטנקים של המצרים והם נסוגו, נתקעו אחדים מן הטנקים בביצת-המלח ושקעו בה עד צריחיהם. ראינו את אנשי-צוותיהם יוצאים מהוכם ונמלטים, אך כדי לוודא שלא נותר בהם איש, ירינו פגז בכל אחד מן הטנקים שנותרו בשטח.

„כלי-רכב העומד בביצת-המלח ישקע בה אט-אט. אך הג'יפים שלנו כבר עברו שטח-ביצה אלה ללא קשיים, לבד משקיעות קלות שלא קשה היה להתגבר עליהן בעזרת גרירה או דחיפה.”

תותחים מתנייעים בעמדות-אש

מספר רס"נ דן :

„מחלקת התול"ר — שהועברה, כאמור, לאגף ימין — נעה בשטח החולי בין ביצות-המלח, והתקרבה עד לטווח של 300—500 מטרים משלושה טנקים מצריים, אשר הצליחו להתקדם בהסתר אל כוחותינו עד לקרבה מסוכנת. לאחר שהוברר כי אכן היו אלה טנקי-אויב, קיבל מפקד התול"רים אישור לפעול נגדם — ופתח באש לעברם. במטח הראשון פגעו אנשינו בשלושת הטנקים הסמוכים אליהם — והללו ניצתו. צוותי-הטנקים המצריים, אשר קפצו החוצה, חוסלו באש מקלעים. כל אחת משלוש פגיעות אלו הושגה בפגז הראשון. לאחר שקודם-לכן נורו רק 4 כדורים אכוונים.

„באותה עת חיסלו גם הפטונים' שלנו שני טנקים מצריים — שניהם מטווחים קרובים עד מאוד. טי"55 אחד התפרץ לעבר הטנקים שלנו, עלה על הכביש והחל נע במהירות קדימה. מיהרתי אחורה אל אחד הטנקים שלנו, אשר חזר כדי להתמלא והחשתיו אל מול הטנק המצרי. הפטון' שלנו חיסל אותו מטווח של כ-200 מ'. טנק מצרי אחר, אשר פרץ כקודמו, חוסל אף הוא בצורה דומה מטווח קרוב מאוד.

חיסול טנק מעבר לטווח היעיל

„עד עתה — בשעה 1000 בערך — חוסלו, איפוא, חמישה טנקים מצריים, שלושה מהם עלידי התול"רים. פגיעות אלו שברה, למעשה, את היד ההתקפה המצרית. נותר עדיין מגע-

„הכוח הראשון שהיה מצוי ואשר ניתן היה להפעילו מייד, היו התותחים המתנייעים, שכבר היו מוצבים ומטווחים על תחנת-הרכבת כדי שזו תשמש לנו נקודת-ציון, הפעלנו את התותחים המתנייעים במטחים גדודיים, תוך העתקת האש לפי קצב התקדמות האויב. הבחנו בפגיעות טובות בנגמ"שים, אשר נעצרו ולא משו עוד ממקומם. ראינו את אנשיהם קופצים מתוכם.

„כמחצית הטנקים המצריים — אחר-כך נתברר כי היו אלה טנקים מדגם טי"55 — תפסו עמדות-אש בעוד מחציתם האחרת הוסיפה להתקדם אלינו. בין כה וכה כובו כל הדלי-קוּת החיצוניות שנגרמו בהפצצה האוירית, ונתברר כי כל הטנקים שלנו כשירים לפעולה. לרובם חסר, אמנם, דלק ותחמושתם נתמעטה מאוד — אך עדיין יכלו לפעול.

„היה ברור כי כוח-האויב הלוחם בנו כאן, מנסה למנוע את המשך התקדמותנו לעבר קנטרה, עלידי פעולתו התוקפנית. כן הוברר לנו כי שבירת התקפתו הראשונה של האויב אינה מביאה את הקרב לסיומו. תכניתו של מפקד כוח-המשימה היתה לעצור את האויב אשר בחזיתו בקרב-אש של פלוגת הפטונים' בסיוע הארטילריה המתנייעת, בעוד שפלוגת האמק"ס תופעל באיגוף שמאלי מדרום. בשלב זה נותרו כל התול"רים בפריסה רחבה באגף הדרומי; רק לאחר ההתקפה הראשונה הועברה מחלקת-תול"רים אחת לאגף הימני.

„כבר בראשית קרב-הטנקים נתברר כי חלק מפגזי הפטונים' אינם חודרים מטווח זה את שריוני טנקי הטי"55. אפשר היה לראות בבירור את קלעיהם מקפצים מן השריון. ברור כי גם חיילי-האויב שבטנקים נכחו בכך, והתקדמותם לא פסקה. הם ניסו להתקרב תוך כדי חיפוש קטע רך במערכנו, אך עדיין לא הצטיינה התקפתם בתנופה רבה.”

על התקפת-טנקים זו מספר הסמל אלכס :

„מייד לאחר ההפצצה האוירית המצרית החלה התקפת טנקים מצריים מדרום לכביש. הפטונים' שלנו יצאו מולם. המחלקה שלנו ועוד אחת ממחלקות התול"ר נשלחו לאבטח את הטנקים שלנו מן האגף השמאלי, בעוד שמחלקת התול"רים השלישית יצאה לאבטחם מימין. מחלקה זו השמידה אחר-כך שלושה מן הטנקים המצריים. את הטנק הרביעי, המרוחק יותר, השמידה המחלקה שלנו בתול"ר של הג'יפ שלי, אחר שנבלמה התקפת-הטנקים המצרית. לפי אומדני היה הטווח בינינו לבנינו 1600 מטרים, וקליעה בטווח כזה דורשת הכרה יסודית של הכלי וניסיון רב בתפעולו (במטרה נייחת, או מטרה הנעה לאט לקראתך, ניתן לפגוע אף בטווח גדול מזה). בהמשך הפעולה נודמן לנו לפגוע פגיעה ישירה במטרה, אשר נמצאה מעבר לתעלת סואץ, בטווח של 1800 מ'.”

ממשיך ומספר רס"נ דן :

„האויב חידש את התקפותיו, אולם הפעם בטנקים ובסיוע אש ארטילרית בלבד. התקפות טנקים כאלה חזרו ונשנו. הן נערכו ממערב, בקבוצות של 3—6 טנקים, שנעו לאורך ציר הכביש משני עבריו, כשהם מתאמצים לבצע איגופים. ואולם, טנקים אלה לא הצליחו לאגף את כוחות השדרה ולוא פעם אחת. אדרבא, פלוגת האמק"ס שבאגף שמאל היא היא אשר איגפה תמיד את הטנקים המצריים.”

אש כלשהו עם טנקי ה-55' המרוחקים, אך רק אחד מהם היה מטרד-של-ממש. הלז יורה היה עדיין אש יעילה על החרמ"ש שלנו. יצאתי לחסלו עם אחת ממחלקות התול"רים, היא מחלקתו הוותיקה של סגן פישר.

הטנק ניצב בשטח מישורי לגמרי, ורק אי-אילו שיחים וקפלי-קרקע קלים העניקו לקרבים אליו מחסה כלשהו. משום כך לא יכולנו להתקרב אליו אלא כדי טווח של 1500 מטרים, שהוא כפליים מן הטווח היעיל של התול"ר.

וואולם פישר, אמן ממדרגה ראשונה במקצועו, ידע את אשר יש לעשות בטווח זה. בטווח זה שונה מסלול-תעופתו של הכדור-האכזב לחלוטין ממסלולו של פגז-התול"ר. פישר הפעיל, איפוא, נוסחה משלו: לאחר שפגע הכדור-האכזב בטנק, הוסיף לטווח 300 מטר, והורה לתול"ר לפתוח באש. הפגז נשלח — ופגע פגיעה ישירה בצריח-הטנק למעלה (שכן בטווח זה נע הפגז במסלול תעופה גבוה). צוות הטנק לא פרץ מתוכו החוצה. הוא חוסל בתוכו.

ההתקפה על המתחם המצרי

רס"נ דן ממשיך:

"סבורני כי הטנקים המצריים לא ידעו שתול"רים הם שירו עליהם מן האגף.

"נראה לי" — אומר רס"נ דן — "כי זוהי צורת-הלחימה הנכונה של התול"ר. לחימתו של גיפ-התול"ר אינה לחימה

חד-בחד בטנק הניצב מולו. בלחימה כזאת סיכויי לגבור על האויב אפסיים כמעט. הדרך הנכונה, לדעתי, היא כי טורי הטנקים של האויב ירוחקו מן החזית, ברעש גדול, על-ידי כוח אחר, ואילו התול"רים יבואו אליהם באגפים. במהומה הכללית אין צוותי-הטנקים מבחינים בכדורים האכזזיים הנורים על-ידי התול"רים, ואילו בעקבות הכדורים פוגעים התול"רים בטנקים כבר בפגזיהם הראשונים, ולאחר מכן מסיימים את חיסול הצוותים באש-מקלעים".

מספר הטנקים אשר חוסלו בקרב זה על-ידי התול"רים אינו מתמצה בארבעת הטנקים הנזכרים.

כאשר נשברה התקפת השריון המצרי, הגיע למקום רפול ועמו גדוד-ממונע של זחל"מים. הם היו בדרכם לכיבוש קנט"רה. הטנקים המצריים שנותרו, החרמ"ש אשר עמהם, "שמלים" (טילים-נגד-טנקים מצריים), וכן ארטילריה וכוחות נוספים נערכו במתחם חפוז על הכביש המוליך לעיר. רפול שלח קדימה את פלוגת ה"פטונים" כדי ליצור מגע עם המתחם, בעוד הגדוד-הממונע יטהרה בחיפוי אותה פלוגה. פלוגת-סיור ופלוגת התול"רים יצאו לאגף הדרומי של ההתקפה, כדי לגלות בו מטרות ולהעסיקן, וכן כדי לסייע להתקפה בכל דרך אפשרית.

רס"נ דן ממשיך ומספר:

"כשחזרתי מחיסול הטנק האחרון, כבר יצאו ה"פטונים" להתקפה על המתחם המצרי, אשר התארגן באורח חפוז לחסימת

מפת הקרבות

